

“Wanneer hebben wij U gezien?”

Op zoek naar de schatten van de kerk

Samenvatting van de beleidsnota over diaconie in het bisdom Rotterdam
Augustus 2000

Hoofdstuk 1

Diaconie in slechte en goede tijden

Diaconie, de dienst aan de minsten, heeft in de geschiedenis van de kerk al vele vormen gekend. Van een vanzelfsprekend zorgen voor en delen met elkaar, zoals de eerste christengemeenten deden, werd de diaconie in de loop der eeuwen een bijzondere zending van ordes, congregaties en instituten. In de moderne tijd is die taak op vele terreinen overgenomen door de overheid, die echter om economische redenen de laatste jaren steeds meer een beroep doet op de inzet en solidariteit van de burgers.

De huidige situatie is paradoxaal. Er zijn noden te over, maar oude patronen van kerkelijke sociale inzet zijn achterhaald of afgebrokkeld. Bovendien is het aantal religieuzen en andere beroepskrachten die destijds het meeste werk verrichtten sterk afgenomen.

Maar deze situatie biedt ook nieuwe perspectieven. De kerk wordt geconfronteerd met haar sociale taak: de zorg voor en solidariteit met de kwetsbaarsten in onze samenleving. Niet alleen is de geloofwaardigheid van het evangelie en van de kerk in het geding, ook wordt opnieuw duidelijk dat geloven en spiritualiteit niet kunnen bestaan zonder inspirerend en geïnspireerd handelen in de samenleving.

Hoofdstuk 2

Tot dienst aan mens en God geroepen

Diaconie is de christelijke dienst van zorg, solidariteit en verzet ten behoeve van mensen in nood. Deze dienst heeft maar één doel: dat noodlijdenden daadwerkelijk hulp in hun nood ervaren. Jezus Christus zelf vatte zijn prediking samen in het woord 'dienst' (in het Grieks: diakonia). Wat Hij aan zieken, zwakken, armen deed was dienst aan zijn Vader. En wat Hij voor zijn Vader deed was dienst aan de mensen. Zo heeft Christus ons bij uitstek voorgeleefd dat godsdienst en mensendienst een onverbreekelijk geheel vormen.

Christenen zijn dus geroepen tot dienst aan mensen in nood. Zij is gefundeerd in het verbond van God en de mensen en zij vormt het kernwoord van Jezus' zending. Deze dienst hoort daarom tot het wezen van de kerk.

Zij is 'om niet', gratis, en dient enkel en alleen het belang van degene die in nood is. Diaconie is geen zoeken voor eigen belang, ook niet voor de Kerk. Alleen belangeloos en in gelijkwaardigheid verricht, is de dienst aan de ander tegelijk verkondiging van de Blijde Boodschap: opdat ieder leeft.

Hoofdstuk 3

Uitdagingen voor een hedendaagse diaconie

Noden in de samenleving

In onze rijke samenleving, en zeker in het veelkleurige bisdom Rotterdam, bestaan tal van noden. De vier belangrijkste aspecten ervan zijn geestelijke nood, armoede, uitsluiting en maatschappelijke tweedeling.

Er is sprake van geestelijke nood als mensen een tekort hebben aan een positief gevoel van zelfwaarde en sociale erkenning. Ongeacht inkomen of status kunnen mensen volkomen verloren raken.

Bij armoede wordt vaak het eerst gedacht aan financieel gebrek. In armoede leven betekent ook tekort komen op sociaal en emotioneel vlak, een aantasting van de menselijke waardigheid. Wie armoe lijdt voelt zich een eenling die buiten de boot valt.

Ieder kan terechtkomen in een situatie die niet in het gangbare patroon past met uitsluiting als gevolg. Uitgesloten mensen ervaren hindernissen om naar vermogen deel te nemen aan het sociale verkeer. Ze krijgen te maken met gebrek aan zorgvuldige aandacht, moeilijke toegang tot voorzieningen, gebrek aan acceptatie en respect, vooroordelen en discriminatie en racisme. Uitsluiting isoleert mensen en voert tot verlies van menselijke waardigheid.

Uitsluiting komt niet alleen voor tussen mensen onderling en tussen groepen. De samenleving kent een onderkant, die achter blijft en nauwelijks meetelt. Wie niet de juiste mentaliteit, juiste vaardigheden en opleiding heeft, komt aan de onderkant van de maatschappij terecht, bij de mensen die blijvend afhankelijk zijn van bureaucratische instellingen, die als een last voor de maatschappij ervaren worden. Zo raakt de samenleving verdeeld in mensen die nodig en gewaardeerd zijn en mensen die als overbodig en lastig gezien worden.

De organisatie van diaconie

In veel parochies zetten gelovigen zich in voor mensen in nood. Uit onderzoek blijkt ook dat veel Nederlanders dat van de kerk verwachten en het zeer positief beoordelen. De kracht van de diaconie is dat de zorg informeel en flexibel is, met persoonlijke aandacht voor de mens die alleen staat.

Tegelijk zijn er diverse oorzaken aan te wijzen waardoor de diaconie onvoldoende van de grond komt.

De sociale kaarten laten zien dat diaconie vaak in de marge van het parochieleven blijft. De diaconale inzet van gelovigen is onvoldoende bekend en de Caritasinstellingen binnen parochies leiden vaak een vrij anoniem bestaan.

Diaconie richt zich vooral op de behoeftigen in eigen kring. Er is duidelijk minder betrokkenheid op maatschappelijke vormen van geestelijke nood.

Parochies zijn gewend om diaconie in eigen beheer te organiseren, zonder planmatige samenwerking met anderen.

Hoofdstuk 4

Naar een diaconale strategie

We staan als geloofsgemeenschap voor de uitdaging om de diaconie beter af te stemmen op de sociale noden in de samenleving. Daarvoor zijn volgens de beleidsnota drie perspectiefwisselingen nodig.

Allereerst een ommekeer van binnen naar buiten. Het bisdombestuur wil zich de komende tijd inzetten om in het bisdom Rotterdam te groeien naar een gastvrije kerk. De diaconie kan daaraan bijdragen door aandacht te vragen voor de sociale noden in de samenleving en open te staan voor mensen in de knel, ook die van buiten de eigen gemeenschap. Zij zal ook zelf te gast willen zijn bij mensen die niet zo direct in het vizier van de kerken komen.

Daarnaast een omslag van zelf naar samen. Als bisdom zullen we bondgenootschappen aangaan met noodlijdenden, maar ook met andere mensen van goede wil die zorg, solidariteit en verzet praktiseren tegen lijden en onrecht. Uit dit oogpunt is er samenwerking nodig, intern

tussen gelovigen die vanwege hun beroep over een bepaalde deskundigheid beschikken en extern met andere parochies, andere kerken en religieuze gemeenschappen, maatschappelijke organisaties en zelfhulpgroepen.

Tenslotte wordt een perspectiefwisseling gevraagd "van de marge naar het hart". Belangrijk is het binnen de kerk aandacht te hebben voor de verbinding tussen het eigen geloofsleven en het handelen in het leven van alledag. Schrift, Traditie en de opgedane ervaringen kunnen bronnen zijn voor een spiritualiteit die richting geeft aan het diaconale handelen. Middels de diaconie kunnen mensen in de knel hun stem laten horen. Diaconale vrijwilligers kunnen hun ervaringen, inzichten en vragen in het licht van het geloof uitdiepen en met de geloofsgemeenschap delen in liturgie en catechese. Zo kan diaconie bijdragen aan een vitale kerk.

Hoofdstuk 5

Voornemens voor een diaconaal beleid

Een gastvrije kerk, die vanuit haar gelovige inspiratie bondgenoot is van noodlijdenden en van degenen die hen bijstaan. In het hele bisdom is het nodig actie te ondernemen om de zorg voor hen die het nodig hebben in het hart van onze geloofsgemeenschap te plaatsen. Diaconie is een uitnodiging en uitdaging aan ons allen. Niet alleen op diocesaan niveau, maar evengoed in en vanuit parochies en dekenaten.